

MAASCORRIDOR; HERHALENDE TOEKOMST?

Door het hele jaar te begrazen met Konikpaarden en Galloway-runderen ontstaat is er een gevarieerd en aantrekkelijk landschap langs de Maas. Océ-weerd. Foto Jacques Peeters.

Het Plan Maascorridor ontstond in 2000 uit een samenwerking tussen overheden, het Wereld Natuur Fonds, Stichting Ark, Staatsbosbeheer en Het Limburgs Landschap. De inspiratiebron was de spontane natuurontwikkeling in de door kleiwinning ontstane gaten in het Maasdal in de regio Venlo. Hoogwaterbestrijding, recreatie en natuurontwikkeling waren, in combinatie, de doelen van het plan.

De Maas is een wispelturige rivier want ze wordt gevoed door regen en smeltwater. Zo is er jaren niets aan de hand en zo heb je drie keer hoogwater in één jaar. Dat hebben we geweten in 1993 en 1995. Om nooddijken te kunnen aanleggen werd er klei gewonnen in het Maasdal. Die gaten waren aansluitend 'vergeten' en door er jaarrond met runderen en paarden te begrazen waren er soortenrijke natuurgebiedjes ontstaan, midden in het stedelijk gebied. Een unieke kans voor het Maasdal.

GEEN GELD

In een gezamenlijke inventarisatie

van mogelijkheden kwamen er 47 locaties tussen Belfeld en Horst aan de Maas naar voren, 25 kilometer lengte aan beide zijden van de Maas. Het 'Plan Maascorridor' was meer een uitgewerkte visie, want geld voor de uitvoering was er niet. Het gezamenlijke vertrouwen was dat dit plan door de brede samenwerking veel kansen zou opleveren.

MEEBEWEGEN MET DE MAAS

De eerste gedachte bij hoogwater is vaak dijken aanleggen. Maar dijken persen het Maaswater in een 'corset' en zo kan het water juist snel stijgen bij hoogwater. Hoe hoog moet je ze dan maken? En wat als het water nog hoger komt? Dan stroomt het achterliggende land onverwachts vol. Dat dit niet onmogelijk was, werd met een dijkdoorbraak in Steyl bij Tegelen bewezen. Ook telde dat het Maasdal voortaan aan het zicht onttrokken zou zijn. Het basisidee werd meer ruimte voor de Maas en aanvullend dijken waar nodig. Dus moest de toevoer van regenwater uit het achterland vertraagd worden

en moest er waterberging voor de hoogwaterpieken komen.

RUIMTE EN NATUURBEHEER

Het meer ruimte aan het Maaswater geven kon door de bovenste kleilagen af te graven [weerdverlaging] en het aanleggen van nevengeulen. Zo'n hoogwatergeul werd aangelegd op de Raayweiden midden in het centrum van Venlo. Bij het Maasveld in Tegelen werden bouwplannen maar deels uitgevoerd, zodat er ruimte voor de Maas bleef. Omdat jaarrondbegrazing met een beperkt aantal runderen en paarden een fijnmazig mozaïek van plantengroei oplevert en tegelijkertijd voorkomt dat het Maasdal dichtgroeit met bos, werd dat beheer leidend. Rijkswaterstaat bracht al haar gronden langs de Maas in, ook de tientallen kilometers lange 'natuurvriendelijke oevers'. Omdat Het Limburgs Landschap vaak aansluitende al gronden in eigendom had werden de Rijkswaterstaatsgronden aan de stichting in beheer gegeven. Zo ontstond een vrij toegankelijk natuurgebied van

ruim 300 hectare midden in de stad. De 'ontdekkingsreis' naar de verrassingen die 'Moeder Maas' natuur zou gaan geven begon. En de resultaten waren spectaculair. Op www.maasinbeeld.nl kunt u dat zien.

VERANDEREND BELEID

Politiek beleid is wispelturig. Natuur- en landschapsbeheer is bij uitstek denken in de lange termijn. Het Limburgs Landschap hield dus bij al haar keuzes die eindvisie van de Maascorridor in beeld. Door wisselende besturen verdween bij overheden die gezamenlijke visie uit beeld. Economische initiatieven voor de korte termijn dringen zich dan op. Daar kwam ook de provinciale politieke keuze bij dat alle hoogwatermaatregelen door opbrengsten uit de streek betaald moesten gaan worden. Dat opende de deur voor grind- en zandwinning. Die zorgt voor een decennialange verstoring van het landschap en vernietigt het unieke Maasterrassenlandschap met haar geologische opbouw. Ook moest Rijkswaterstaat van hogerhand

haar gronden 'op de markt brengen'. Natuurontwikkeling was geen doel meer maar slechts een randvoorwaarde bij de verpachting. Het is begrijpelijk dat een commerciële pachter economische opbrengst wil. De praktijk laat zien dat de opbrengst aan natuur dan sterk verminderd.

WENDING?

Recent is er een aantal plannen van ondernemers gepresenteerd die de noodzaak van de regionaal gedragen landschappelijke Maascorridorvisie weer zichtbaar maken. Verplaatsen van een jachthaven, nieuwe diepe afgravingenplannen, woningbouw op locaties in meerdere gemeentes, dijkenaanleg en andere hoogwatermaatregelen betekenen grote ingrepen in het noordelijke Maasdal. Het is mooi om te zien dat er nu vanuit meerdere dorpsgemeenschappen aan de bel getrokken wordt. Een goed moment voor de verschillende overheden om het gedachtengoed van het destijds door hen onderkende Plan Maascorridor weer uit de lade te halen. In samenwerking kan het noordelijke Maasdal met de daar aan gekoppelde beekdalen een impuls krijgen. De

gezamenlijke doelen van hoogwaterbestrijding, recreatie en natuurontwikkeling zijn nog steeds een goed fundament voor een duurzame toekomst van het Maasdal.

TEKST: EDMOND STAAL

VLIEGENDE START BIJ MAASCORRIDOR

De Nationale Postcodeloterij steunt al 25 jaar Het Limburgs Landschap. Met het geld van de deelnemers wordt ons werk structureel ondersteund. En soms krijgen we een extra impuls. Het Maascorridorproject sprak de Postcodeloterij zo aan dat zij in 2001 een bedrag van 3,4 miljoen gulden schonk voor de aankoop van gronden bij de Tangkoel in Hout-Blerick, de Blericker Nak, de Raayweiden en de Océ-weerd. Daar werd meteen natuurontwikkeling door begrazing opgestart en, wat voor de bewoners plezierig was, de gebieden werden voortaan allemaal vrij toegankelijk. Mede daardoor kwam er ruim 300 hectare natuur midden in het stedelijk gebied bij. Destijds uniek in Europa.

Door Plan Maascorridor kwam er 300 hectare toegankelijke stadsnatuur bij. Foto Henk Heijligers.